

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 557
van **PIET DE BRUYN**
datum: 27 mei 2016

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Suïcidepreventie gedetineerden - Initiatieven

Gedetineerden zijn een kwetsbare doelgroep met een hoog aantal suïcides. De zelfmoordrate (aantal zelfdodingen per 100.000 gedetineerden) in de gevangenissen is veel hoger in vergelijking met de algemene populatie. Gedetineerden vertonen vaak al risicofactoren wanneer ze de gevangenis binnenkomen (drugsmisbruik, sociale isolatie, psychiatrische stoornis,...), en de gevangenschap zelf kan hen extra kwetsbaar maken (ontwenningverschijnselen, psychologische impact van gevangenschap, wegvallen van steunfiguren, overbevolking, slechte leefomstandigheden...).

Sleutelcomponenten van suïcidepreventie in gevangenissen zijn: suïcidespecifieke training van gevangenispersoneel, risicoschatting bij opname van nieuwe gevangenen, aandacht voor suïciderisico gedurende de volledige straftijd met extra alertheid in risicoperiodes, voldoende psychosociale ondersteuning voor gedetineerden en opvang en zorg van suïcidepogers in de gevangenis.

Het is de suïcidepreventiewerking van de ccg die instaat voor het suïcidepreventiebeleid in de gevangenissen (CCG-SP: suïcidepreventiewerking van de centra voor geestelijke gezondheidszorg). Er zijn echter regionale verschillen. In bepaalde regio's hebben deze centra goede contacten met de gevangenis. Zo werkt de ccg-suïcidepreventiewerking nauw samen met de gevangenis van Gent (in 2013 enige gevangenis in Vlaanderen (België?) met een zelfmoordpreventieteam), ter ondersteuning van zowel de gedetineerden als van de mensen die daar werken. Zo geeft de CCG-SP suïcidespecifieke training van gevangenispersoneel. In Gent wordt de werking multifactorieel en multidisciplinair benaderd. In Antwerpen werkt men met externe hulpgroepen. Op nationaal vlak is er echter geen suïcidepreventiebeleid, volgens Caroline Devynck (vakgroep Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel).

Sinds kort is ook de Zelfmoordlijn 1813 opengesteld in alle Vlaamse gevangenissen en is men bezig met de begeleiding van het project PrisonCloud in de gevangenis van Beveren om uit te zoeken wat er mogelijk is aan onlinehulp.

1. Kan de minister een overzicht geven per gevangenis van initiatieven die werden en worden genomen om maximaal in te zetten op de preventie van zelfdoding? Worden er bijkomende initiatieven rond suïcidepreventie gepland? Zo ja, op welke penitentiaire instellingen spitsen deze zich toe?
2. Wordt uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden gestimuleerd? Zo ja, op welke manier?

3. Gebeurt er regelmatig een evaluatie van de effectiviteit van de genomen maatregelen? Wie zorgt hiervoor en wat zijn de doelstellingen en criteria?
4. Heeft elke gevangenis welomschreven procedures rond het thema zelfmoord zoals die in Gent werden uitgewerkt?
5. Welke maatregelen worden genomen na suïcides/suïcidepogingen? Wordt bijstand aangeboden aan de families, medegevangenen en personeel? Worden naast suïcides ook suïcidepogingen geregistreerd, zowel op centraal als individueel niveau?
6. Welke gevangenissen bieden gedetineerden de mogelijkheid om op elk tijdstip te telefoneren naar hulpinitiatieven zoals de zelfmoordlijn? Zijn cijfers beschikbaar van het aantal gedetineerden dat hiervan gebruik maakte?

ANTWOORD

op vraag nr. 557 van 27 mei 2016

van **PIET DE BRUYN**

1. De mogelijkheid om contact te nemen met een trajectbegeleider of met een psycholoog van het centrum geestelijke gezondheidszorg (CGG) en de mogelijkheid om deel te nemen aan sport- en cultuuractiviteiten, vorming en opleiding, kan helpen bij het bieden van perspectief voor gedetineerden, bij het menselijker maken van de detentietijd en bij het aandacht geven aan noden van gedetineerden. Daarnaast zijn er meer specifieke acties die telkens in overleg met het federale directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (DG EPI) dienen te worden ontwikkeld, en op niveau van de gevangenis te worden uitgewerkt. Een overzicht per gevangenis wordt gegeven in bijlagen (zie vragen 4, 5 en 6).
2. De beleidscoördinatoren hebben geregeld overleg en wisselen daarbij goede praktijken uit.

De suïcidewerkers van de CGG geven aan dat er zowel uitwisseling over de gevangeniswerking is tussen de CGG suïcidepreventiewerkers (CGG-SP) op Vlaams niveau als tussen de verschillende CGG-SP en de gevangenissen zelf.

a) De uitwisseling tussen CGG-SP op Vlaams niveau bestaat onder andere uit het:

- 1) opmaken van een uniform document voor een suïcidepreventiebeleid voor gevangenissen (ad hoc werkgroep);
- 2) uitwisselen van materialen die werden ontwikkeld;
- 3) delen van de ervaringen en goede praktijken in onder andere het opstellen van een suïcidepreventiebeleid en het organiseren van vormingen voor intermediairs die werkzaam zijn binnen de Vlaamse gevangenissen. Dit gebeurt zowel op provinciaal niveau (via teamoverleg CGG-SP) als op Vlaams niveau (via de coachingsdagen van CGG-SP en de werkgroep "draaiboek gevangenissen").

Wat betreft het opmaken van een uniform document, wordt stilaan de laatste hand gelegd aan een werkboek 'SP beleid in Gevangenissen'. Vermoedelijk zal dit document vanaf september 2016 kunnen geïmplementeerd worden. Het is gebaseerd op enkele good practices die reeds lopende zijn in gevangenissen en op de ervaringen en het overleg van voorgaande jaren. Het afgewerkt document zal door de suïcidepreventiewerkers van de CGG worden meegenomen in het overleg met de gevangenissen in hun provincies. Op die manier hopen we een uniform beleid te kunnen installeren. Ook werd de afspraak gemaakt met Zorgnet-Icuro dat het document wordt toegelicht op hun werkgroep 'detentie', zodat ook het directoraat generaal penitentiaire inrichtingen wordt bereikt. Op die manier hopen we van boven uit nog meer ingang te vinden in de gevangenissen.

- b) De uitwisseling tussen de CGG-SP met gevangenissen bestaat er uit dat tijdens werkgroepoverleg in de gevangenis er regelmatig wordt verwezen naar goede praktijken uit andere regio's of provincies. Dit resulteert in een vlotte uitwisseling van ontwikkelde materialen, zowel binnen als tussen de provincies.

3. De beleidscoördinatoren geven aan dat iedere gevangenis een lokale aanpak heeft, afhankelijk van de mogelijkheden van justitie en hulp- en dienstverlenende partners. Dit impliceert dus een lokaal beleid, met lokale doelstellingen, criteria en evaluatiewijze. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het beleidsteam en de gevangenisdirectie.
De CGG-SP delen mee dat er binnen verschillende gevangenissen evaluaties plaatsvinden. Een overzicht is te vinden als bijlage 1 "overzicht evaluatie maatregels".
4. Omtrent deze vraag werd de insteek van de beleidscoördinatoren en de CGG-SP gebundeld in een overzicht in bijlage 2: "procedure rond suïcide in gevangenissen". Het overzicht laat duidelijk zien dat er sprake is van een grote variatie tussen de verschillende gevangenissen.
5. Omtrent deze vraag werd de insteek van de beleidscoördinatoren en de CGG-SP gebundeld in een overzicht in bijlage 3: "maatregels na suïcide en suïcidepogingen".
6. Omtrent deze vraag wordt de insteek van de beleidscoördinatoren weergegeven in het overzicht in bijlage 4: "mogelijkheden tot telefoneren naar hulpinitiatieven". Ook hier is er een duidelijk verschil tussen de gevangenissen.

BIJLAGEN

1. Overzicht evaluatie maatregels
2. Procedure rond suïcide in gevangenissen
3. Maatregels na suïcide en suïcidepogingen
4. Mogelijkheden tot telefoneren naar hulpinitiatieven